

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Miloš Matyáš

Britská fyzikální společnost

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 8 (1963), No. 1, 38--39

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139100>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1963

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

BRITSKÁ FYZIKÁLNÍ SPOLEČNOST

Není tomu dávno, co jsme vzpomínali stého výročí založení Jednoty čs. matematiků a fyziků. Toto výročí řadí československou matematicko-fyzikální společnost k nejstarším na světě. Na jednáních sjezdu, který se při této příležitosti sešel, ocenili oficiální představitelé KSČ a vlády, ministerstva školství a vědeckých institucí význam Jednoty pro rozvoj naší matematiky a fyziky a současně naznačili úkoly, které čekají tuto vědeckou společnost v budoucnosti. Bude proto jistě užitečné, aby členové Jednoty se seznámili také s úkoly a s organizací zahraničních společností, neboť některé z jejich zkušeností lze jistě využít při plnění úkolů Jednoty. V červenci 1962 jsem měl možnost seznámit se podrobněji se strukturou britské fyzikální společnosti. Získané informace stručně shrnuji v tomto článku.

Britská fyzikální společnost (The Physical Society) byla založena roku 1874 v Londýně v místnostech fyzikální laboratoře koleje, která se dnes nazývá The Imperial College of Science and Technology. Jejím cílem bylo podporovat rozvoj čisté fyziky ve Velké Británii, zvláště rozvíjet o ni zájem u mladých lidí. Její činnost se soustředila na pořádání konferencí a na vydávání časopisů, popř. odborných knih.

Postupem doby se však stále zřetelněji ukazoval význam fyziky pro rozvoj průmyslu. Z iniciativy fyzikální společnosti byla roku 1918 založena nová instituce The Institute of Physics, která se stala střediskem odborníků-techniků zajímajících se o fyziku. Byly zde pořádány odborné přednášky a konference s tematikou z užité fyziky.

Hranice mezi čistou a užitou fyzikou se však stávaly čím dál tím méně určité. To bylo patrné již před druhou světovou válkou a tento stav se stal ještě výraznější v době poválečné, kdy zvláště fyzika jaderná a fyzika pevných látek převratně zasáhly do mnohých technických oborů. Stávalo se pak, že činnost členů obou institucí se stále častěji překrývala, a proto došlo roku 1960 k jejich sloučení. Dnes tyto instituce vystupují pod jedním jménem The Institute of Physics and Physical Society (zkratka I. P. P. S.). Cílem I. P. P. S. je podporovat pokrok a rozšiřování znalostí fyziky čisté i užité v nejširším okruhu zájemců a zvyšovat úroveň fyziky na všech úsecích lidské činnosti. Tato britská fyzikální instituce je uznávána jako oficiální poradce ve všech otázkách, které se týkají fyziky nebo s ní jsou ve spojitosti.

V čele I. P. P. S. je patnáctičlenná rada skládající se z předsedy, 4 místopředsedů, pokladníka, sekretáře a 8 členů. Na schůzi pak bývají zváni ještě zástupci poboček (zpravidla jejich předsedové). Na jedno funkční období jsou vybrány vždy dvě pobočky.

Konkrétní činnost této instituce je zahrnuta do kompetencí jednotlivých místopředsedů. Jeden z místopředsedů má na starosti otázky týkající se vedení společnosti, spolupráci s příbuznými vědeckými a odbornými společnostmi, udělování vědeckých titulů atd. Další se stará o vědeckou a pedagogickou činnost včetně konferencí. Třetí z nich je odpovědný za knihovnu a vydávání vědeckých časopisů a knih. Konečně poslední má na starosti pořádání pravidelných ročních výstav přístrojů a zařízení.

Z úkolů administrativního místopředsedy je nejzajímavější ten, který mu ukládá povinnost udělovat vědecké tituly členům I. P. P. S. Jsou celkem tři: Graduate of the Institute of Physics, Associate of the I. P. a Fellow of the I. P. První získává automaticky každý člen společnosti, který úspěšně absolvoval vysokou školu. Další dva tituly získávají členové na podkladě své vědecké nebo pedagogické činnosti. Zhodnocení činnosti provádí místopředseda spolu s komisí ustanovenou pro každý jednotlivý případ zvláště a hodnocení je velmi přísné. Diplom Associate nebo Fellow of the I. P. jsou uznávány jako vědecká hodnota nejen v celém Spojeném království, ale i za hranicemi, např. ve Spojených státech.

Činnost místopředsedy starajícího se o vědeckou a pedagogickou činnost včetně konferencí je velmi rozmanitá. Opírá se především o tzv. zájmové skupiny, kterých je v I. P. P. S. 11: akustika, spektroskopie, barevnost (colour), elektronová mikroskopie, elektronika, fyzika nízkých teplot, materiály a jejich zkoušení, optika, mechanické vlastnosti, rentgenová strukturní analýza, vý-

chova. Cílem těchto skupin je vytvořit takové podmínky, aby nejen členové I. P. P. S., ale pracovníci těchto oborů v Anglii vůbec se mohli scházet a diskutovat o aktuálních otázkách. K tomu účelu se pořádají pracovní konference, symposia a mezinárodní konference. K této činnosti se velmi úzce pojí pořádání tzv. panelových diskusí odborníků, na kterých bývá zpravidla prodiskutován určitý okruh fyzikálních otázek nejen z hlediska fyziky, nýbrž i z hlediska průmyslu. Diskusi uvádí vždy význačný odborník kratším projevem a také zpravidla řídí i diskusi. Činnost těchto skupin se velmi osvědčuje při koordinaci i zvyšování úrovně vědecké práce ve fyzice, jakož i při pronikání fyzikálních objevů do techniky.

S vědeckou činností velmi úzce souvisí výchova nových fyziků. Na tomto úseku pořádá I. P. P. S. kurzy pro vědecké pracovníky a techniky zajímající se o určité fyzikální problémy: Kromě toho je I. P. P. S. zastoupena v radách všech britských universit a vystupuje jako poradce vládních orgánů v otázkách školských.

Činnost třetího místopředsedy se týká dohledu na vydávání časopisů a knih. I. P. P. S. vydává tyto časopisy: *Proceeding of the Physical Society* (měsíčně), *Journal of Scientific Instruments* (měsíčně), *British Journal of Applied Physics* (měsíčně) a *Reports on the Progress in Physics* (jednou ročně). Dále vydává odborné fyzikální knihy, a to v knižnici „*Physics in Industry*“ a „*Monographs for Students*“. Část činnosti tohoto místopředsedy se týká rovněž knihovny, která je neustále doplňována nejnovější fyzikální literaturou i knihami a časopisy z příbuzných oborů.

Čtvrtý z místopředsedů je odpovědný za výroční výstavu přístrojů a zařízení, kterou I. P. P. S. pořádá v lednu každého roku. Je to velmi zevrubná přehlídka nejmodernějších laboratorních přístrojů a zařízení. Současně je vydán podrobný katalog (několik set stran) obsahující podrobné údaje o každém vystavovaném předmětu. Tyto pravidelné výstavy mají dnes již široký mezinárodní ohlas.

I. P. P. S. podporuje zájem o fyziku a její rozvoj a zároveň uděluje různá vyznamenání a odměny za vynikající vědeckou práci; je jich celkem osm. V současné době má I. P. P. S. necelých 9000 členů, počítáme-li v to řádné členy a studenty. Z toho více než třetina má titul Associate nebo Fellow.

Miloš Matyáš